

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно подпомагане на ранни демонстрационни дейности за устойчиво развито производство на електроенергия на база изкопаеми горива“

COM(2008) 13 окончателен

(2009/C 77/13)

На 23 януари 2008 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 262 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно Подпомагане на ранни демонстрационни дейности за устойчиво развито производство на електроенергия на база изкопаеми горива“

Специализирана секцията „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 16 юли 2008 г. (докладчик: г-н Simons).

На 447-та си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 септември 2008 г. (заседание от 17 септември), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище с 143 гласа „за“, 3 гласа „против“ и 5 гласа „въздържал се“.

1. Заключение

1.1 ЕИСК одобрява механизмите в предложението за насърчаване на демонстрирането на улавянето и съхранението на въглерод (CCS) в електроцентралите, както е посочено в Съобщението на Комисията, но изразява безпокойството си от липсата на финансов капацитет и ясно определени опции за финансиране в средносрочен (2010-2020 г.) и дългосрочен план (след 2020 г.).

1.2 Следва да се вземат мерки, за да се гарантира, че липсата на финансов капацитет на Комисията може да бъде частично компенсирана от приходите, получени чрез Европейската схема за търговия с емисии (EU-ETS), например чрез търгове за емисионни квоти от сектора за производство на енергия след 2013 г. Важно е да се отбележи, че досега на равнище ЕС не е предложена специфична финансова схема, включваща необходимите гаранции.

1.3 Важно е най-късно до края на 2009 г. финансовите условия да бъдат ясни и твърдо установени. Само така би могла да се гарантира финансовата основа за стартиране на подготовката за големи обекти за демонстриране на CCS, които да бъдат въведени в експлоатация през 2015 г.

1.4 Приходите, получени от EU-ETS, следва да бъдат събирани на национално равнище, като част от изпълнението на преразгледаната Директива за EU-ETS след 2013 г.

1.5 Идеята на Комисията за организиране на националните търгове за EU-ETS, като се отделият 20 % от общите приходи да се изразходват за мерки за подкрепа на намаляване на емисиите на CO₂ е напълно неадекватна и представлява пропусната финансова възможност. Държавите-членки следва да бъдат категорично насърчавани да променят коренно позицията си относно приходите от EU-ETS, и да ги изразходват изцяло за нисковъглеродни технологии и технологии, неутрални по отношение на въглеродните емисии, като се отдели специален пакет за CCS. По

този начин ще бъдат налице милиардите евро, с които Комисията понастоящем не разполага, но които са необходими за подкрепа на ранна демонстрация на широкомащабни CCS.

1.6 Комисията следва да изготви план, определящ организацията и ролята на Европейската промишлена инициатива, като гарантира, че тя допълва, а не се припокрива с други инициативи, като например проектите, подкрепяни от Седмата рамкова програма, Европейската технологична платформа за нулеви емисии от топлоелектрически централи на база изкопаеми горива и водещата европейска програма.

1.7 ЕИСК споделя мнението на Комисията относно необходимостта от обща европейска инфраструктура за транспорт и съхранение на CO₂. Необходима е обща европейска транспортна система, свързваща държавите-членки, които може да не са в състояние сами да създадат национални съоръжения за съхранение на CO₂.

1.8 Поради същественото значение на транспорта като важен елемент за създаването на широкомащабна инфраструктура за CCS, би могло да се възприеме съкращението CCTS (улавяне, транспорт и съхранение на въглерод, т.е. включващо и транспорта).

2. История ⁽¹⁾

2.1 Разработката на цялостната верига на добавена стойност на CCS, включително улавянето, транспорта и съхранението на CO₂ остава в ранна, а в някои случаи още в изследователска фаза. От друга страна се забелязва напредък в мерките за увеличаване на ефективността на технологията на конвенционалните електроцентрали. Като се има предвид наложителната и голяма необходимост мощностите на електроцентралите в Европа да се подменят през следващите няколко десетилетия, ЕИСК настоява

⁽¹⁾ „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за съхранение на въглероден двуокис в геоложки обекти и за изменение на Директиви 85/337/ЕИО и 96/61/ЕО на Съвета, както и на Директиви 2000/60/ЕО, 2001/80/ЕО, 2004/35/ЕО, 2006/12/ЕО и на Регламент (ЕО) № 1013/2006“ COM(2008) 18 окончателен — 2008/0015 (COD).

да се приеме прагматичен подход, съгласно който двете технологии да се разработват и използват едновременно. Докато разработването на по-голяма ефективност може в голяма степен да се ръководи от пазара, технологиите за CCS — както за електроцентралите, така и за инфраструктурата — изискват допълнителна подкрепа във фазата на демонстриране и маркетинг.

2.2 Технологията за CCS следва две направления на развитие: а) интегрирана технология на електроцентралите, включваща улавяне на CO₂ преди горивния процес и б) технология с улавяне след изгарянето, включваща отнемане на CO₂ от излизащите димни газове след изгарянето („измиване на CO₂“). Ако бъде подходящо разработен, метод б) би бил целесъобразен за използване в изграждащите се в момента високоефективни електроцентрали, при условие че тези електроцентрали са подходящо проектирани за неговото използване („готови за улавяне“). Общото при тези два начина на разработване е това, че така уловеният CO₂ трябва да бъде отведен от електроцентрала към подходящо съоръжение за съхранение.

2.3 Въпросът за безопасното, дълготрайно съхранение на CO₂ е от решаващо значение за социалното и политическо приемане на този процес. В крайна сметка, екологичният аспект е най-важният въпрос, който се поставя по отношение на тази технология⁽²⁾.

2.4 На среща в Аомоги, Япония, на 9 юни 2008 г., Групата на осемте най-развити индустриални държави (Г-8) реши да стартира 20 големи демонстрационни проекта за улавяне и съхранение на въглерод (CCS) преди 2010 г., с цел да се подкрепи технологичното разработване и намаляване на разходите за широко внедряване на CCS след 2020 г.

2.5 На срещата на Г-8 присъстваха представители на Великобритания, Канада, Италия, Япония, Франция, Германия, Русия, САЩ, Китай, Индия и Южна Корея.

2.6 С цел да подкрепи поетия от Г-8, ангажимент по отношение на CCS, Департаментът по енергетика на САЩ обеща да осигури финансиране за внедряване на технологии за CCS към многобройни IGCC (Integrated Gasification Combined Cycle — интегриран комбиниран цикъл на газификация) с търговско приложение, или други напреднали технологии за електроцентрали, използващи чисти въглища, в рамките на програмата си FutureGen. САЩ също така финансират седем регионални партньорства за улавяне на въглерод, за да демонстрират ефективността на широкомащабното, дългосрочно наземно съхраняване на въглероден двуокис.

2.7 Съобщението на Г-8 за CCS е в съответствие с препоръката на Международната агенция по енергетика (МАЕ) за използване на технологиите за CCS като част от пакета мерки за намаляване наполовина на емисиите на парникови газове до 2050 г.

3. Основно съдържание на съобщението на Комисията

3.1 Технологиите за улавяне и съхранение на CO₂ (CCS) са основен елемент в портфолиото на съществуващите и новопоявяващи се технологии, които имат потенциал да доведат до

⁽²⁾ Вж. по-специално Доклада на МАЕ, Сценарии по модела Primes, анализ на енергийните системи за технологии за CCS, както и параграфи 5.3.2; 5.15.1 и 5.15.2 от Становището CESE 856/2008 окончателен (NAT/401) относно „Съхранение на въглероден двуокис в геоложки обекти“.

намаляване на емисиите на CO₂, което е необходимо за постигане на целите след 2020 г.⁽³⁾.

3.2 Широкото използване на CCS в електроцентралите може да е търговски осъществимо след 10-15 години, като до 2020 г. или малко след това стане възможно CCS да заеме своето място в системата, основаваща се на Схемата за търговия с емисии (EST) като ключов инструмент за отстраняване на емисиите от CO₂ от изкопаемите горива в електроцентралите.

3.3 Това няма да стане, ако не се предприемат незабавно необходимите подготвителни стъпки; особено необходимо е ранното демонстриране на технологиите за CCS, които вече се разработват в целия свят и се използват в други области, да бъдат подходящо приспособени за широко приложение при производството на електроенергия.

3.4 Европейският съвет одобри през март 2007 г. и отново през март 2008 г., намерението на Комисията да стимулира изграждането и експлоатацията до 2015 г. в стопанския електроенергиен сектор до 12 демонстрационни електроцентрали с устойчиво развити технологии на база изкопаеми горива.

3.5 Като допълва предложението на Комисията за Директива относно геологичното съхранение на CO₂, създаваща правна рамка за CCS в ЕС, настоящото Съобщение насърчава продължаването на работата в областта на CCS, с цел създаване на структура за координиране и ефективно подпомагане на широкомащабни демонстрации на CCS и създаване на условия за големи индустриални инвестиции в редица инсталации.

3.6 Наложително е колкото е възможно по-скоро Европа да започне действия за демонстриране на CCS в рамките на интегрирана политическа рамка, включително целенасочена НИРД и мерки за осигуряване на осведоменост и приемане от страна на обществеността. Според Европейската комисия, забавяне със седем години на демонстрирането, което води съответно до подобно забавяне във въвеждането на CCS в световен мащаб, би могло да означава генерирането в целия свят до 2050 г. на над 90 милиарда тона предотвратими въглеродни емисии⁽⁴⁾, което съответства на над 20 години от общите настоящи въглеродни емисии от ЕС.

3.7 Важно е европейската индустрия да поеме ясни и решителни ангажименти, подкрепени от стимули и гаранции от страна на Комисията, в случай на финансиране с публични средства. По-конкретно, онези държави-членки, които имат намерение да разчитат на въглища в техния бъдещ енергиен микс, трябва да осъществят помощни мерки за ранно демонстриране на CCS.

⁽³⁾ Въпреки че ще са необходими подобрения в ефективността на изгарянето, само те няма да доведат до необходимото намаляване на емисиите на CO₂.

⁽⁴⁾ IAES.

3.8 Посочват се две основни пречки:

- Пречки, свързани със законодателството и с безопасността: тези проблеми могат да бъдат преодолявани навреме и без значителни допълнителни разходи. Когато регулаторната рамка гарантира намаляване на риска, правните бариери могат да бъдат преодолявани.
- Икономически пречки: разходите за CCS се изчисляват на около 35 евро/тон CO₂ през 2020 г. и се смята, че биха могли лесно да бъдат покрити от стойността на квотите за емисиите.

В документа на Комисията се предполага, че съществува възможност ЕС да играе водеща роля в международното регулиране на технологиите за CCS.

3.9 Предложената Европейска промишлена инициатива следва да обедини усилията на инициаторите в мрежа от демонстрационни проекти. Това трябва да спомогне за обмена на опит и информация, да повиши информираността на обществото и да допринесе за изготвянето на политики, които да дадат възможност за завършване на стойностната верига за CCS. Освен това се очаква предлаганата Европейска промишлена инициатива да окаже подкрепа за привличане на национални и международни финансови средства.

3.10 Комисията заявява, че тя може да предостави само минимална подкрепа и затова поставя акцента върху катализиране на финансирането от самите инициатори и от публични средства от националните правителства, и международни неправителствени организации.

3.11 Определени са три дейности:

- мобилизиране на инициаторите в промишлеността чрез водещата програма и осигуряване на реална търговска печалба;
- готовност на Комисията да разреши в отделни случаи използването на държавни помощи и други преференциални мерки от страна на държавите-членки;
- мобилизиране на финансови средства на равнище ЕС: специфична инициатива на Комисията заедно с Европейската инвестиционна банка за разработване на инструменти за финансиране/споделяне на риска.

Освен това се подчертава, че колкото повече време минава преди промишлеността да започне да използва CCS, толкова повече онези, които вземат политически решения, ще бъдат принудени да п задължителни мерки.

3.12 Разглежда се необходимостта от общоевропейска структура за транспорт и съхранение на CO₂. Предвижда се преразглеждане на основните насоки TEN-E, включително CCS.

4. Контекст на сезирането на Европейската комисия

4.1 След решенията на Съвета от март 2007 г. относно изменението на климата и заплахите за сигурността на енергийните доставки, Комисията предложи пакет от мерки под формата на отделни документи за постигане на целите,

определени в решенията на Съвета. Тези мерки са насочени към енергийната ефективност, насърчаване на енергията от възобновяеми източници и разработване и използване на подходящи иновационни технологии. Комитетът изготви конкретни становища по всяка мярка ⁽⁵⁾.

4.2 Една област от основно значение в този контекст е разработването на методи за устойчиво намаляване на емисиите на парникови газове, които се отделят при използването на ископаеми горива. Това е темата на настоящото становище.

4.3 Настоящото становище има връзка със становището на Комитета ⁽⁶⁾ относно същата технология, в което се разглежда предложението на Комисията за Директива относно съхранението на въглероден двуокис в геоложки обекти.

5. Общи бележки

5.1 В своето съобщение Комисията многократно изтъква, че за да се осъществят успешно плановете ѝ, е необходимо да се демонстрира в ранна фаза, че: а) Европейската схема за търговия с емисии (EU-ETS) ще играе ключова роля и б) има възможност за „реална търговска печалба“. Очевидно EU-ETS има изгледи да донесе реална търговска печалба за инициаторите. Тя обаче ще дойде твърде късно, ако Комисията не успее да осигури преди края на 2009 г. ясни и окончателни основни правила за EU-ETS след 2012 г.

Индустрията се нуждае от солидна основа за вземане на инвестиционни решения преди края на 2009 г., за да стартира навреме инженерната и строителна фаза, така че да бъде възможно първите инсталации за CCS да бъдат приведени в действие през 2015 г. Този аспект не е достатъчно добре подчертан, по-специално с оглед на неясните искания от страна на Комисията, отправени към индустрията и националните правителства, които оставят въпроса с финансирането нерешен.

5.2 EU-ETS наистина представлява важен пазар на въглерод, който може да се окаже много ефективен, но това ще стане само в случай че схемата бъде строго ориентирана към определянето на цена на квотите за емисиите, която да покрива допълнителните разходи, свързани с мерките за намаляване на емисиите на въглерод. Ако Комисията не изготви ясни разпоредби по отношение на правилата и обхвата на търговете и правилното събиране на приходите и ако не поеме контрола, потенциалните инвеститори ще бъдат склонни да приемат изчаквателна позиция — „да чакаме и да видим“, поради прекалено голямата несигурност.

⁽⁵⁾ NAT/399, NAT/400, NAT/401 и TEN/334, TEN/338, TEN/341.

⁽⁶⁾ Становище на специализирана секция NAT/401 — R/CESE 856/2008 — 2008/0015 (COD) относно предложението за Директива относно съхранението на въглероден двуокис в геоложки обекти и за изменение на Директиви 85/337/ЕИО и 96/61/ЕО на Съвета, Директиви 2000/60/ЕО, 2001/80/ЕО, 2004/35/ЕО и 2006/12/ЕО, и Регламент (ЕО) № 1013/2006 (COM(2008) 18 окончателен — 2008/0015 (COD)).

5.3 Една обща европейска инфраструктура за транспорт и съхранение на CO₂ би наистина улеснила широкомащабно внедряване на технологиите за CCS в цяла Европа. Някои държави-членки може би няма да имат възможност да изградят сами собствени национални складове (⁷). При възможност следва да се използва съществуващата инфраструктура, която не се използва или пък нови складове, обединени с друга инфраструктура. Поради важното значение на транспорта, ЕИСК дори би предложил да се приеме съкращението CCTS (улавяне, транспорт и съхранение на въглерод), изрично включващо транспорта, въпреки че съкращението CCS е международно познато и прието.

5.4 Комисията поставя значителен товар върху националните власти по отношение на финансирането на CCS, тъй като не съществува възможност за значителен принос от настоящия бюджет на Комисията. Като се има предвид, че този въпрос е важен за ЕС и с оглед на необходимостта от контрол на равнище ЕС, за да се гарантира успехът на демонстрационните проекти, Комисията трябва да поеме много по-голям от предвидения в момента дял във финансирането на CCS проекти, подкрепено при необходимост чрез вноски от държавите-членки (⁸).

5.4.1 Търговете с права на емисии в рамките на EU-ETS осигури възможност за разрешаване на проблема с недостатъчното финансиране от страна на Комисията. В момента само 20 % се изразходват за подкрепа на нисковъглеродните технологии и технологии, неутрални по отношение на въглеродните емисии. Държавите-членки трябва да бъдат категорично насърчавани да променят коренно позицията си относно приходите от EU-ETS, и да ги изразходват изцяло за нисковъглеродни технологии и технологии, неутрални по отношение на въглеродните емисии, като се отдели специален пакет за CCS (⁹). По този начин ще бъдат налице милиардите евро, с които Комисията не разполага, но които са необходими за подкрепа на ранна демонстрация на широкомащабни CCS.

5.4.2 Освен това, както Комитетът вече предложи, бюджетът за енергетика в Седмата рамкова програма (7 РП) би могъл да бъде значително увеличен с 15 %, което ще доведе до увеличаване на дела от БВП, изразходван за НИРД от 2 % на 3 %. По този начин може наистина да се допринесе за насърчаването на демонстрации на CCS чрез 7 РП.

5.4.3 В рамките на Седмата рамкова програма съществуват редица други мерки, които също могат да допринесат за подготовката на широкомащабни демонстрационни проекти. Различните мерки трябва да са ясно свързани с предложените механизми за насърчаване на демонстрационните дейности.

(⁷) Вж. проучването по модела Primes, споменато в бележка под линия 2 — със съответните карти в приложението.

(⁸) Все пак има и други предложения за това как да се излезе от финансовата задънена улица — вж. статия в EurActive.com от сряда, 27 февруари 2008 г., „Financing woes plague EU Climate technologies“ („Финансови проблеми възпрепятстват климатичните технологии на ЕС“).

(⁹) В Европейския парламент се разисква предложението за отделяне между 60 и 500 милиона евро от приходите от ETS за широкомащабни търговски демонстрационни проекти (изменение на предложението за директива за изменение Директива 2003/87/ЕО с оглед на подобряване и разширяване на схемата за търговия с квоти с емисии на парникови газове на Общността COM (2008) 16 окончателен).

5.5 Не се посочва как *Европейската промишлена инициатива* е свързана с другите мерки и инициативи, в които участва Комисията (¹⁰). За да се гарантира единен подход е важно да се посочи какви мерки следва да бъдат предприети.

5.6 Очаква се разработването и прилагането на технологиите за CCS да имат голямо положително въздействие върху заетостта в Европа. Някои основни доставчици на съоръжения за CCS и транспортна инфраструктура се намират в Европа. Те разработват, а също така и биха продавали и монтирали например съоръжения и тръбопроводи, когато CCS се осъществи в световен мащаб. Европа има силна световна позиция в CCS, която би била допълнително укрепена, ако ЕС успее с ранното широкомащабно демонстриране на технологиите за CCS в рамките на Европа (¹¹).

5.7 ЕИСК предлага да се използва думата „чисти“, вместо „устойчиви“ изкопаеми горива. Терминът „устойчив“ е по-подходящ например за слънчевата или биоенергията и по-малко подходящ за технологиите за CCS, които запълват празнотата, като използват изкопаеми горива по чист начин, докато успеем да преминем напълно към устойчиво снабдяване с енергия.

5.8 Що се отнася до възможността за осъществяване на безопасно съхранение на CO₂, вече има натрупан значителен опит в тази област, както е посочено накратко по-долу:

- i) газова находища: доказано ограничаване на природен газ; следва да се докаже възможност за увеличено производство на газ (УПГ);
- ii) нефтени находища: доказано ограничаване на нефт; увеличаване на производството на нефт (УПН) — рутинно в югозападната част на САЩ от средата на седемдесетте години на миналия век;
- iii) водоносни слоеве: голям потенциал с голяма несигурност; необходима е оценка на конкретната площадка, добър опит от много години в соления водоизточник Schleipner field Utsira;
- iv) въглищни пластове: интересна ниша за увеличаване на производството на метан от въглищните пластове чрез инжектиране на CO₂. Това обаче е все още във фазата на проучвания;
- v) важен аспект от широкомащабните демонстрации следва да бъде да се покаже и да се представят доказателства пред обществеността, че съхранението на CO₂ в находища за други газове е толкова сигурно колкото и производството на нефт и газ от такъв тип находища. ЕИСК призовава Комисията да предприеме подходящи мерки за информиране на обществеността.

(¹⁰) В тази връзка могат да бъдат споменати например европейската водеща програма или Европейската технологична платформа за нулеви емисии.

(¹¹) Вж. доклада на МАЕ.

6. Конкретни бележки

6.1 ЕИСК може да подкрепи механизмите в предложението за насърчаване на демонстрирането на CCS в електроцентралите, както е посочено в Съобщението на Комисията, но иска да отбележи следното:

6.1.1 Комисията следва да има стратегия, която да гарантира, че Европейската промишлена инициатива не се припокрива с Европейската водеща програма и Европейската технологична платформа за нулеви емисии от топлоелектрически централи на база изкопаеми горива. Тези дейности следва да бъдат добре координирани и взаимно да се подкрепят.

6.1.2 В своето съобщение Комисията говори за „разширяване на обхвата на Европейската промишлена инициатива отвъд само една мрежа от проекти“. Целта на това изказване не е ясна. Посочва се също така, че все още не е намерено необходимото финансиране. Каква е добавената стойност на това разширяване на обхвата и в каква връзка е то с горепосочените мерки в областта на CCS?

6.2 ЕИСК не подкрепя предложението за катализиране на финансите за демонстрационни дейности на CCS, защото то не е достатъчно амбициозно.

6.2.1 Предложението защитава подхода „за всеки отделен случай“, съгласно който на Комисията се представят национални инициативи и тя преценява кои форми на държавни помощи и други национални мерки биха били разрешени. За да бъде осъществяването на демонстрационните проекти на Европейската водеща програма успешно, Комисията следва да играе главната координираща и контролираща роля. Това би означавало, че Комисията следва да поеме отговорността за общото финансиране. Освен подкрепата от Комисията, финансирането може да бъде допълнено от средства, предназначени за тази цел от заинтересованите държави-членки, на които тогава това финансиране да бъде признато като разрешена държавна помощ. Същевременно индустрията би трябвало да поеме ангажимент във връзка с финансирането и изпълнението.

6.2.2 Ако Комисията би могла да гарантира, при известни условия, съфинансиране от ЕС, пропорционално на целево национално финансиране, това би могло да бъде стимул за националните власти. Предварително определеното съфинансиране може да премахне в известна степен несигурността около финансирането на проекти и би могло да ускори разработването им.

6.2.3 Катализирането на финансирането за демонстрационните проекти чрез нови финансови механизми е само по себе си привлекателна идея. В крайна сметка обаче, такива планове ще се окажат ефективни само ако рискът е приемлив и ако е ясно как допълнителните дългосрочни разходи могат да бъдат възстановени във всеки отделен случай.

6.3 ЕИСК може с готовност да подкрепи мнението, че включването на CCS в EU-ETS представлява голям стимул за разработването и осъществяването на широкомащабни демонстрационни проекти в европейски контекст. В своето съобщение Комисията подчертава също така, че инициаторите на тези дейности трябва да могат да реализират „реална търговска печалба“.

6.4 Изтъква се обаче, че EU-ETS следва да може да компенсира — или дори повече отколкото да компенсира — допълнителните разходи, направени във всеки случай. При сегашното състояние на нещата обаче, този сценарий не може да бъде гарантиран поради следните причини:

— положението във връзка със EU-ETS след 2012 г. остава неясно;

— ако приемем, че CCS бъде включено в EU-ETS, остава несигурността във връзка с ценообразуването на квотите за емисиите. Основните въпроси, по които се спори в тази връзка са например: видът, обхватът и периодът на търговете на равнище държави-членки в рамките на пределната стойност на квотите за ЕС или влиянието на Механизма за чисто развитие (МЧР);

— действителните разходи за CCS след 2012 г. (ранно демонстриране) и след 2020 г. (търговска експлоатация) ще зависят до голяма степен от напредъка на НИРД и икономическите разработки (например цените на горивата и разходите за проектиране и изграждане).

6.5 Схемата за търговия с емисии (EU-ETS) дава голяма свобода за предоставяне на възможност инициаторите да извлекат реална търговска печалба в сравнение с други заинтересовани страни. Необходимо е обаче прецизиране, с оглед EU-ETS да стане по-надежден и траен пазар, който да дава на инициаторите на тези дейности конкурентно преимущество пред последващите участници на пазара. Освен това трябва да бъдат положени усилия за постигане на по-силни и възможно различни пазарни двигатели.

Брюксел, 17 септември 2008 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Dimitris DIMITRIADIS